

ҚИШЛОҚ ЖАМИАТИ

1988 йил 7 апрель

ПАЙШАНБА

№ 79 (4.275).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади

Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади

Баҳоси 3 тийин

М. С. Горбачев Тошкентга келди

КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев 6 апрель кунин Москвадан Тошкентга жўнаб кетди.

Шу кунин КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев Афғонистон Республикасининг президенти

АХДП Марказий Комитетининг биринчи секретари Нажибулло билан учрашди.

Аэродромда уни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов, Ўзбекистон ССР Министрлар

Советининг раиси Ғ. Ҳ. Қодиров, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети

бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе Қобулдан Тошкентга келди.

Аэродромда уни Р. Н. Нишонов, Ғ. Ҳ. Қодиров, бошқа расмий кишилар кутиб олди.

Айни бир вақтда КПСС Марказий Комитети Сийёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе Қобулдан Тошкентга келди.

(ТАСС).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросида

6 апрель кунин Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг мажлиси бўлди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг КПСС XXVII съезди талаблари асосида Бекобод шаҳар партия комитетининг иши ва истиқомат жойларида меҳнаткашларга савдо ҳамда маиший хизмат кўрсатишни ривожлантиришга раҳбарлиги тўғрисидаги қарорин қандай бажарилаётганини кўриб чиқилди.

Шаҳар партия комитети хизмат кўрсатиш соҳасига раҳбарлигини, граждандарга савдо ва маиший хизматни таъминлаштириш юзасидан ишларини бирмунча яхшилаётганини таъкидлади. Социал соҳани ривожлантириш ва шаҳарни ободонлаштириш учун 7,8 миллион сўм капитал маблағ ўзлаштирилди, бу эса 1986 йилдаги нисбатан 3 миллион сўм кўпдир. Пуллик хизматларини ривожлантириш топириги қарийб 6 процент ошириб бажарилди, пилан ташқари 590 минг сўмлик шундай хизматлар кўрсатилди. Шаҳарда бешта кооператив ишлаб турибди, 1987 йилда улар 113 минг сўмлик хизмат кўрсатдилар ва ҳақ истемоли товарлари ишлаб чиқардилар.

Саноат қорхоналарида 12 та ошхона қурилди ва реконструкция қилинди, буфетлардаги маҳсулотлар асосини хилма-хил бўлиб қолди. Бинокорлик материаллари ва саноат қорхоналарининг ишга яроқли чиқарилиши билан савдо қилинган мағазини очилди, ихтисослаштирилган мағазинлар салмоғи 70 процентга, ўзига хос хизмат қилиш методини ишлайдиган мағазинлар салмоғи 55 процентга өтказилди. Савдо ва умумий овқатланиш қорхоналарида 200 дан кўпроқ хотин-қиз жалб этилди, мактаб-мағазини очилди.

Шу билан бирга шаҳар партия комитети бюроси аҳолига савдо ва маиший хизмат сифатини тубдан яхшилашга, мавжуд имконият ва ресурслардан тўла фойдаланишга эришмади. Илгари бўлганда ҳозир ҳам савдо қорхоналари ва таъминотли раҳбарларнинг камчилиги, ташаббуссизлиги товар ресурсларининг номуносиблиги, чет эллардан келтириладиган молларнинг камлиги рўқча қилиниб, яшириб келинаверди. Хўжалик қоритишнинг янги шарт-шароитларига расмийлаштирилган бўлиб қолди. Шундай вазиятда 1987 йил тобора обортини топириб бажарилмади, савдо тушуми 6,2 миллион сўм кам бўлди.

Маиший хизмат кўрсатиш пиланлари муттасил барбод этилмоқда. 1987 йилда аҳолига қарийб 250 минг сўмлик кам хизмат кўрсатилди. Қийим ва пойафзал ремонтини, прокат хизмати соҳасидаги иш аяниқса қонирасиздир. Хизмат кўрсатишнинг истиқболли турлари, хизматнинг ҳар жиҳатдан қўлай ва шунга ўхшаш хиллари дуруст жорий этилмаптир.

Шаҳар партия комитети, шаҳар иқтисодиёт комитети ҳўжалик раҳбарларининг маҳаллий саноат ва бинокорлик индустрияси қорхоналари имкониятларидан яхши фойдаланмаётганликлари билан муроаса қилиб келмоқда. Саноат қорхоналарида очилган комплекс қабул пунктлари зарур қувват билан ишламаптир.

Марказий Комитет бюроси Бекобод шаҳар партия комитети (Ўроқ) Э. М. Рў

зиев) диққат-этиборини товар обортини ва маиший хизмат юзасидан белгиланган пиланларнинг бажарилиши учун коммунистлар, меҳнат коллективларини сафарбар этиш юзасидан етарлича таъминотчилик иши олиб борилаётганлигига қаратди. Бюро шаҳар партия комитети, шаҳар иқтисодиёт комитети, ҳўжалик раҳбарлари зиммасига кўрсатилган камчиликларни бартараф этиш юзасидан қатъий чоралар кўриш, савдо ва маиший хизмат қорхоналари раҳбарларининг масъулиятини ошириш, шаҳар социал инфраструктурасининг илдам ривожланишига эришиш ва зифасини юкледи. Шаҳар партия комитети ва шаҳар иқтисодиёт комитети аҳолининг турли товларлар ва хизматларга бўлган эhtiж-инини қондириш учун илгари етказилган таъминотларни кераклиги таъкид-ланди.

Хизмат кўрсатиш соҳаси раҳбарларига, бошлан-ғич партия ташкилотла-рига савдо ва маиший хиз-мат объектлари ишинин бошқарилиши иқтисодий омилларини кучайтиришга асосий диққат-этиборни қар-атиш топирилди. Ўз маҳ-сулотининг ҳажминин оши-риш, сифатини яхшилаш ва турини қўлайтириш, савдо-ни ташкил этишнинг янги илгор формаларини жорий қилиш йўли билан тобора обортини ўстириш имко-ниятларидан кенг фойдала-нилин. Халқ истеъмол то-варлари ишлаб чиқарила-ди, озиқ-овқат маҳсулотини тайёрлайдиган, хизмат кўр-сатидиган кооперативлар тузишга алоҳида эhtiбор-бериб, уларни ривожланти-ришга эhtiжлик билан қў-мақлашилсин.

Бюро мажлисида республикада пилла етиштириш, тайёрлаш ва қайта ишлаш-ни ташкил этиш соҳасидagi жиддий камчиликлар тўғ-рисидаги масала кўриб чи-қилди. Пилла етиштириш, тайёрлаш, қайта ишлаш ва унинг янги навларини яратиш лозим бўлган ҳў-жалик органлари ва илмий муассасаларнинг иш дара-жаси аҳолини халқ истеъ-мол товарлари билан таъ-минлашнинг тубдан яхши-лашга ва савдо қорхона-ларига мос келмаётганлиги уқтириб ўтилди.

Пилла сифати паст, ўз вақтида қайта ишланма-пти, тўқимачилик саноати-нинг хом паккиса бўлган эhtiж-ини қондирилмапти. Пиллашнинг техникавий аҳоли-фан-техника тараққий-тинг хўзирги талабларидан орнада қолмоқда.

Ўзбекистон ССР Агроса-ноат давлат комитетининг пиллачилик бoш бошқар-маси, Ўрта Осиё пиллачилик илмий тадиқот институти бўлган пиллачилик илмий тадиқот институти

пиллачилик илмий тадиқот институти (Ўроқ) Ш. Иброҳимов), пиллачилик илмий тадиқот институти (Ўроқ) У. Насруллаев), табиий ипак етиш-тириш ва қайта ишлаш мар-казий илмий тадиқот институти (Ўроқ) Х. Абдуқа-римов) раҳбарларининг диқ-қат-этиборини пиллачилик ил-мий тадиқот институти яратиш-тиш ва ишлаб чиқаришга жў-рий эhtiж билан қонир-қарсиз шугулланмоқда, ипак қуртининг боқим мада-ниятни паст ва унинг техно-логияси таъминлаштирил-мапти, кўпроқ қўл ме-натдан фойдаланилмоқда.

Лойиҳалаштириш вақтида қўпол нуқсонларга йўл қўйилганлиги оқибатида қурб-битказилган 90 та пиллачи-лик комплексидан мақсад-да мувофиқ фойдаланил-мапти. Мавжуд пиллахо-наларнинг базаси талабга жавоб бермапти.

Пиллачилик бoш бош-қармаси ва Ўрта Осиё пил-лачилик илмий тадиқот институти раҳбарлари (Э. Ҳ. Тожиёв, У. Насруллаев ўр-тоқлар) пилланни стандар-ти

лаш таклифларини ишлаб чиқишда тор маҳкамачилик билан ёндашувга йўл қўй-моқдалар, ўн икки йил даво-мида урта Давлат стандарти тасдиқланди, булар ҳам му-камал эмас ва қўйилаёт-ган талабларга жавоб бер-мапти. Пиллачиликда қўшиб ёиш, ўғирлик ва порахўр-лик фактлари аниқланди. Шунинг учун 122 киши жи-ноий жавобгарликка тор-тилди.

Ўзбекистон ССР Енгин саноат министри (Ўроқ) Н. Нормухамедов) табиий ипак етиштириш ва қайта ишлаш марказий илмий тади-қот институти (Ўроқ) Х. Абдукаримов) ишга бе-парво қараб, тўқимачилик саноатининг эhtiжларини ҳисобга олиб пилла етишти-риш ва тайёрлашга таъсир ўтказмайлди, пиллачи-лик фабрикаларини ривож-лантириш ва техника жиҳа-тидан қайта қуруланти-риш, мамлакатда машина ва ускуналар ишлаб чиқиш масалаларини қўл етиш-да пиллачилик қўлмоқдалар. Тармоқда ишланмаётган автоматларнинг 50 процент-дан кўпроғи маънавий жиҳатдан эскириб қолган. Сўнгги ўн йил мобайнида қорхоналар қуввати 21 про-цент ўсган бўлса, пилла етиштириш эса 42 процент қўлайди. Навига қараб пил-лани чувиб ўрашга ўтиш асоссиз тарзда кечиктири-лмоқда. Пиллани қайта ишлаш вақтида анчагина исрофчи-ликларга ва чиқиндига чўкиб кетишга йўл қўйил-моқда. Пиллашнинг фабри-каларининг қарийб ярми зар-рар кўриб ишланмоқда.

Пилла етиштириш ва тай-ёрлашнинг ташкил этишда-ги жиддий нуқсонлар учун, ишлаб чиқаришда техника-вий ва илмий қолқонлик-ка йўл қўйилганлиги ва тармоққа раҳбарликдаги шахсий инфосизлиги учун Ўзбекистон ССР Агроса-ноат давлат комитети пилла-чилик бoш бошқармаси бо-лини, КПСС аъзоси ўроқ Э. Ҳ. Тожиёвга уқет қарточ-касига ёзиш шарти билан қатъий ғиворот эълон қи-линди. Ўзбекистон ССР Агросаноат давлат коми-тетига пиллачилик бoш бош-қармаси раҳбариятининг кечиктирмай «муштақамлаш топирилди».

Ўзига топирилган уқаст-када ишни барбод қилган-лиги учун Ўзбекистон ССР енгил саноат министрининг ўринбосари, КПСС аъзоси ўроқ Н. Нормухамедовга ғиворот эълон қилинди.

БАХШИЙ Ўрта Осиё бў-лини (Ўроқ) Ш. Иброҳимов), пиллачилик илмий тадиқот институти (Ўроқ) У. Насруллаев), табиий ипак етиш-тириш ва қайта ишлаш мар-казий илмий тадиқот институти (Ўроқ) Х. Абдуқа-римов) раҳбарларининг диқ-қат-этиборини пиллачилик ил-мий тадиқот институти яратиш-тиш ва ишлаб чиқаришга жў-рий эhtiж билан қонир-қарсиз шугулланмоқда, ипак қуртининг боқим мада-ниятни паст ва унинг техно-логияси таъминлаштирил-мапти, кўпроқ қўл ме-натдан фойдаланилмоқда.

Ўзбекистон ССР Министр-лар Советига республикада пиллачиликни илдам ривож-лантириш масалаларини мах-сус кўриб чиқиш тавсия этилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг мажлисида айрим бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилиб, улар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

М. С. ГОРБАЧЕВ В. БРАНДТ БИЛАН УЧРАШДИ

5 апрель кунин Кремлда М. С. Горбачев социалистик интернационал раиси, Гер-мания социал-демократик партиясининг фахрий раиси Вилли Брандт билан учраш-ди. ГСДП Президиуми ва правленсининг аъзоси Эгон Вар, Нидерландия меҳ-нат партияси раисининг ўрин-босари Ян Пронк ва В. Брандтнинг ёрдамчиси Клаус Линденберг унга ҳам-роҳлик қилдилар.

Бундан уч йил муқаддам ўтказилган биринчи учра-шувдан кейин жаҳондаги, Европадаги, СССР билан ГФР ўртасидаги муносабат-лардаги воқеалар асосан ўша пайтда матлуб ва мумкин бўлган йўналиш деб айтил-ган йўлдан ривожланиб бор-ди. Демак, биз реалистлар бўлган эканмиз, деб таъкид-лади М. С. Горбачев. КПСС, социалистик интернационал ва ГСДП вакиллари ўртаси-даги мулоқот ҳам ўз ролини ўйнади, бу мулоқот турли формаларда ўтган бўлса-да, лекин амалда тўхтаб қолгани йўқ.

М. С. Горбачев Совет-Гарийн Германия муносабат-ларининг иқобий ривожла-нишида ва ҳозирги Европа жаҳонини шакллантиришда В. Брандт билан Э. Вар му-ҳим роль ўйнаганликларини эслабди ўти.

В. Брандт қўтарган катта масалалар орасида у СССР-даги қайта қуришнинг халқ-аро аҳамиятини биринчи ўринга қўйди. Унинг фикри-ча, қайта қуришнинг бoриши ва истиқболлари билан бу-тун дунё киниқмоқда.

М. С. Горбачев «Социа-лизм кўпроқ бўлсин, демок-ратия кўпроқ бўлсин» деган шior қандай озага келганли-ги, бу шior сиватда, эконо-микада, социал муносабат-ларда, маънавий соҳада кон-крет маъму билан қандай тўлдирилганлигини ҳақида сўзлаб берди. Вазиятнинг таҳлили билан таништири-ди, партия ана шу таҳлил асо-сида чуқур ўзгаришлар за-рурлиги тўғрисидаги ҳулоса-га келган эди. Социализм имкониятларини намoён қи-лиш учун зарур бўлган ҳам-да доғматизмдан, сийқа усуллардан, ўтмишга баҳо беришга ва совет жамияти-нинг ҳозирги ҳолатини би-лишга нисбатан олддаги ён-дашувлардан воз кечишни тақозо этган назарий ишлар-нинг аҳамиятини қайд этиб ўти.

Биз қайта қуришнинг таъ-минлаш учун жаҳонларни социализм доирасидан таш-қарида йалаётганлимиз йўл, деб таъкидлади М. С. Гор-бачев. Қайта қуриш гоъий байроқнинг алмаштирили-шини билдирмапти. Социали-стик тузум замирида эконо-мика, иқтисодий муноса-батларни соғлом ривожлан-тириш, юксак аҳдоқ, адолат, маънавий нормаларини қар-ор топириш учун битмас-туганмас имкониятлар мав-жудлигига ишончилик ко-мил. Биз В. И. Лениннинг социализм қурилишга нис-батан ёндашувларидаги режа-ларнинг қўпидан маҳрум бў-лдик. Унинг буюк ўй-режа-ларини қайта тикляймиз, аммо янги шарт-шароитлар ва имкониятларни эhtiборга олиб тикляймиз. Ақс ҳолда бу доғматизмининг навбатдаги бир варианты бўлиб қолур эди.

Шу билан бирга қайта қу-риш, биз ўз доираларимиз билан келажикни қоламиз, де-ган маънони билдирмапти. Лениннинг социализмни умуминсоний илм-фан ва ма-даниятининг барча уюқлари-дан баҳраманд бўлиб бар-по этиш керак, деган талаби ҳозир биз учун яна ҳам му-ҳим бўлиб қолди. Биз ташқи дунёни бишлиш, бошқа халқ-ларнинг энг яхши уюқла-рини ўзлаштириш учун эhtiж-ларини кенг очиб қўймоқ-дамиз.

М. С. Горбачев 50-60-йиллардаги ислохотлар рўё-бо чинарлимай қолганлиги-

Учрашув пайти.

нинг сабабларига тўхталди, ваҳоланки, ўша ислохотлар-да турри, муҳим ва жоизба-ли жиҳатлар кўп эди. Халқ-ини жалб этадиган сивбат бўл-маганлиги ана шу сабаблар-нинг асосийсидир. Шу боис-дан ҳам биз жамиятнинг де-мократиялашини, халқини бар-ча жараёнларга: иқтисодий, сийсий, гоъий жараёнларга жалб этишни қайта қуриш-нинг асоси қилиб қўйдик. Меҳнаткашлар оммаси қайта қуришнинг бoш жаҳрамонид-ди. Унинг муқаррарлиги ҳам меҳнаткашлар оммасининг муносабати ва ишига боғлиқ бўлади.

Ҳозир қайта қуриш бeпоён мамлакатда ёйилди. Партия сивсати жамиятнинг барча қатламларига сингиб, унинг ҳаёт фаолиятидаги ҳамма со-ҳаларини қамраб олади. Эн-диликда бу янгиланиш орол-чалари эмас. Бутун жамият олга сийлиди. Йўлдош уқинининг биринчи бoқиқиди катта зўриқишларга учра-гани каби жамият ҳам шундай зўриқишларга дуч келмоқда. Мунозаралар, баҳслар, фикр-ларнинг кескин тўқнашуви муқаррар бўлиб, принцип жиҳатидан фойдала ҳамдир. Булар одамларнинг фаол-лиги, мамлакатда содир бў-лаётган воқеаларга лоқайд эмасликлари, бунга чуқур ва астойдил қизиқатганликлари белгисидир.

В. Брандт қайта қуриш тақдири, айнан социал-изм тақдири тўғрисидаги га-ммулликнинг ифодасидир. Гоъий, сийсий мулоқот ма-данияти ҳам, ишларни амал-да янгича юрита бишли ма-ҳорати ҳам орттирилмоқда. Партия билан жамият де-мократия шaroитида ишлаш-ни ўрганмоқда. Партия сив-сатини халқ қўллаб-қувват-лаётганлиги тобора кучли сезилмоқда. Халқ социал-измга, социалистик идеал-лар ва қадриятларга содиқ эканлигини, совет жамияти-нинг келажига тўғрисида у астойдил жон қуйдираётган-лигини кўрсатуви ишонорли далиллар тобора қўпаймоқда.

Фикр-хаёлларда саросма-лик ҳам мавжуд. Баъзи ким-саларни ваҳима бoсмоқда. Шундай кишилар борки, уларга ҳамма нарса барбод бўлаётгандек туюлмоқда. Аср бошида физика соҳаси-даги янги кашфиётлар нати-жасида баъзиларнинг тасав-вурда «материя гоъиб бўл-гани» каби ҳозир ҳам айрим кимсаларга «социализм го-ъиб бўлаётгандек» туюлди. Аслида эса, социализм илг-ри ўзини бузиб келган ҳам-ма нарсалардан халос бўлиб, гоъят зўр юшқинлигини, ўзи-нинг социал ва инсонларвар-лик маъмуни боғлигини на-моъий этмоқда.

Тафаккурини қайта қу-риш ҳозир бизнинг энг катта қийинчилигимиздир. Айтишим мумкинки, бу ҳо-зир қайта қуришнинг мар-казий нуқтиси бўлиб қолмоқ-да. Шундай шaroитда мам-лакатдаги ишларни масъули-ят билан оёсийта, дадил, изчиллик билан юритиб, қа-руб қилинган қарорларнинг рўёбга чиқарилишига эриш-са, бoриш партия учун энг

муҳимдир. Биз ҳамияша до-но бўлиб, ҳамма нарсани ри-соладагидек ҳал этиб кел-дик, деб ўйламаймиз. Эhtiж-мол бирон нарсда ҳам қил-диларимиз. Лекин биз қайта қуриш таърибасини ор-тиб бoриб, ўзимизнинг ту-рилаш уқини очдик. Бўла-жак партия XIX конферен-циясининг вазифаларидан би-ри ҳам мана шунда. Конфе-ренцияда биз уч йил ичиди Меҳнаткашлар ишларга баҳо бериб, қайта қуришнинг бар-ча йўналишларига, айниқса жамиятнинг сийсий система-сига тааллуқли йўналишлар-га омил бағишлаймиз.

Биз қайта қуриш ре-волюциядир, чунки сивбат жиҳатидан сакраш қилинмоқ-да, демократизм. Жамият қай-та қуриш орқали ўз базиси-да ҳам, шунингдек устукур-масида ҳам янги сивбат дара-жасига кўтарилади.

М. С. Горбачев Брандт-нинг илтимосига кўра, пар-тия ва ҳукумат ҳозир қайта қуришнинг истиқболли вазифа-лар билан халқ фаровон-лигини яхшилашга оид жор-ий конкрет муаммоларни қўшиб олиб бoриш проблема-сини қандай ҳал этаётганли-клари тўғрисида сўзлаб берди.

Қайта қуришнинг фарбати-ларнинг идрок этишидаги турли тендециялар масала-сини тилга олинди. СССРда авж олиб бoраётган жараён-ларга қизиқиш ва ҳақто уларга ҳайрихоҳлик билди-риб, қўллаб-қувватлаш иқти-ят ўстанлиги билан бир қар-дорда, қисман эса шунинг натижасида ҳам салбий тен-денциялар қулайиб бoрмоқ-да. Муайян доиралар социал-изм ўз юшқинлигини на-моъий этаётганлигидан, Со-вет Иттифокнинг янгиҳа фирқалаша асосланган ташқи сивсати «душман образ»га барҳам бeраётганлигидан, Фарбдаги Советларга қарши сивбат уқоқ паст мобайнида асослиниб келинган неғиз барбод бўлаётганлигидан қўр-қиб қолдишди. Бундай тен-денция халқро муносабат-ларини соғломлаштириш жа-раёнларига, кулосизланмо-лини оқийдиган фойдала-ниб, қайта қуришнинг та-биий қийинчиликларини рў-қиб қила бoшламoқдалар. Бизнинг ички ишларимизга аралашадиган, муаммоларни ташқаридан кескинлаштириш-га уринмоқдаган, илгoрлар-ликлар билан шугулланмоқ-далар. Тоғли Қоработ теав-рағидagi воқеалар муносаба-ти билан ҳозир бу аяниқса сезилиб турибди.

Ҳар хил радио овозлар, шу жумладан расмий радио овозлар кўпoручилик ишига киришиб кетдик, булар орасида «Немис тўққини» аяниқса жон-наҳди билан ҳаракат қилмоқда. Бундай уринишлар бизни қайта қу-риш йўлидан қалғитида, деб ўйлаш қулайдир. Ингилиб қолган муаммоларни, шу жум-ладан миллий соҳадаги му-аммоларини ҳам биз қатъий таълаб олган демократик жа-раён доирасида ҳал этамиз.

Халқро масалаларини му-ҳокама қилиш чоғида суҳ-

батдошлар бир-бирларининг позицияларини яхши бишли-ларини таъкидладилар. Дунёда халқро вазиятни тинч-тотув яшаш ва давлат-лараро муносабатларга идеол-огияни аралаштирмаслик принциплари асосида со-ғломлаштиришга иштиёк қу-лай бoраётганлиги ҳусуси-да умумий фикр билдирилди. Биз ўз йўлимизни янгиҳа фирқалаш асосида ишлаб чи-қа туриб, деди М. С. Гор-бачев. Ленин асос солган аяналарини янги реаликлар, жаҳон жамоатчили-гини, социалистик дўстлари-ни, коммунистик партиялар олға сурган гоъи ва ташаб-бусларини, масалан, Пальме-Брандт, Брундтланд но-мисияларининг доқладлари каби ҳужжатларда, қўшил-маслик ҳаракати ҳужжатла-рида ўз ифодасини топиб таклифларини эhtiборга олиб бoғлаймиз.

В. Брандт хавфсизлик ва кулосизланмиш масалалари ҳусусида социалистик интер-националининг фикр-мулоҳа-залари тўғрисида аҳборот бер-ди. Социалистик интерна-ционалининг бир қанча муҳим жиҳатларидagi позициялари Совет Иттифокнинг пози-цияларига ўхшаш эканлиги-ни қайд этиб, КПСС билан социалистик интернациона-лининг турли органлари, маса-лан, унинг К. Сорса бошчи-лиги қилиётган кулосизла-ниш бўйича масалаҳат ке-наш тўғрисидаги ҳамкорли-дан мамнуният билдирди.

Стратегик ҳужум кулор-лари юзасидан СССР билан АҚШ ўртасида битим тузиш имконияти тўғрисида фир-қалаш олинди. М. С. Гор-бачев бундай истиқбол реал эканлигини айтиди. Биз шарт-нома лойиҳасини тайёрлаш билан боғлиқ масалалар жу-да пухта ишлаб чиқилган, деб таъкидлай оламиз. Ҳо-зир ҳал этилмади қолган масалалар ҳусусида ўзаро маъбул мўҳтаб Штатларда шартномага нисбатан қан-дай вазият вужудга келает-ганлигини кўриб турибмиз. Бу вазият мушкул, деб ўй-ламаймиз. Биз ҳам шундай шартнома тайёрлаиб, тузи-лиш учун имкони бўлган ҳамма ишни қилаберамиз.

М. С. Горбачев Э. Вар-нинг саволига жавоб қайтара туриб, химиявий кулорли та-қийлаш ва тугатиш тўғриси-даги конвенцияни тузишга оид вазиятга баҳо берди. Гарчи биз жуда яқин вақт ичиди натижаларга эришиш учун кўп нарс қилган бўл-сак-да, иш тўхтаб қолди. М. С. Горбачев ГСДП, ГВСП ва ЧКП Европанинг мар-казида химиявий кулордан ҳо-ли зоналарни вужудга кел-тириш бoрасида сарфлаёт-ган куч-гайратларини яна қўллаб-қувватлаш, бунда ўз-ўзидан муҳим бўлган бу тад-бир пировард мақсад — хи-миявий кулорли батамом тақийлаш сари ҳаракатни жадаллаштириш мумкинли-гини қайд этиб ўти.

Суҳбатдошлар Европада оддий кулор-яроғларини ва

қурулди кучларни қамайти-риш тўғрисидаги масалада оддий кулор-яроғлар бўйича мувозаан сақланган, аммо ҳужум ҳаракатларига имкон бeрайдиган анча паст да-ражадаги мувозаан шaroит-ида бу ердаги тактикавий ядро кулорлини тугатиш за-рурлиги тўғрисидаги пози-цияларини таъкидладилар.

Европа «давора столи» гоъи батасили муҳокама қилинди. Шу хилдаги кўп томонлама мулоқот форма-сига турлича ёндашувлар аниқланди. Бирок мақсад битта, у ҳам бўлса «Умум-европа уйи» лойиҳасини тай-ёрлаш жараёнига ҳукумат-лариниға эмас, шу билан бирга бошқа сийсий ва ик-тимоний кучларни ҳам му-ҳим надар кўпроқ жалб этиш-дан иборат эканлиги сабабли кейинчалик бу гоъи чуқур-роқ ишлаб чиқиш тўғрисида келишиб олинди.

Интеграция мавзуси ҳам тилга олинди. М. С. Гор-бачев бу жараёндаги милита-рист-жиҳатининг хатарли эканлигига эhtiборини жалб қилди. Бу жараён ўзининг иқтисодий, экологик, мада-ний ҳамда бошқа жиҳатлари-га кўра объектив характер-да бўлиб, бунин барча евро-палықлар эhtiборга олишлар-ни керак. В. Брандт таъкид-лаганидек, интеграция жа-раёнлари кескинлигини юм-шатиш ва кулосизланмиш ишига эиен етказмаслиги ҳамда Евро

ҚАЙТА ҚҮРИШ ПРИНЦИПЛАРИ: ТАФАККУР ВА ҲАРАКАТЛАРИНИНГ РЕВОЛЮЦИОНЛИГИ

Партия Марказий Комитетининг 1985 йил апрель пленуми социалистик тарққетнинг совет жамиятига шифат жиҳатдан янгилаш, қайта қуриш мақсадини қўлайдиган янги бошқичига асос солди. Моҳияти жиҳатдан революцион ва миқдос жиҳатдан янгилашнинг мислсиз бўлган бу иш бошлангичлари унинг ҳар бир қатнашчиси ҳам таялаб олинган йўлда биз учрайдиган ҳамма қийинчиликларни унчалик тушуниб етмаган эди. Аммо бир нарсани равшан эди: эскича-сига яшаб бўлмас эди. Мамлакатнинг ҳаракат суръатлари пасая бошлаган, ҳал этилмаган муаммолар тўпланиб қолётган, социал зағлаш элементлари қуриш қолган, социализмга ёт тенденциялар пайдо бўлган эди. Мана шуларнинг ҳаммаси турғунлик, кризис арасида ҳолатларига олиб келган эди.

Партия ўтказган таҳлилий иш, унинг натижалари КПСС XXVII съездида муҳокама қилинганлиги ва съезд қарорлари, илгор ижтимоий-сиёсий фикр — ҳаммаси барча соҳаларда мутлақо янгилаш ёндашувлар зарурлигини қатъий билан кўрсатар эди. Экономикда ва социал соҳада, ҳўжаликни ва ижтимоий турмушнинг бошқаришда, маънавий соҳада ва меҳнатқашларнинг активлигини, ташаббусини рағбатлантиришда шундай қилиш керак эди. Аввалги авлодларнинг меҳнати ва қадриятларини билан қўлга кiritилган ютуқларини шу йўл билангина сақлаб қолиш мумкин эди. Социалистик жамиятимизни ривожлантиришда шу йўл билангина янги туртки бериш мумкин эди.

Партия билан халқнинг, мамлакат учун, социализм учун, муштарақ келажакимиз учун астойдил ва самийий жон қуйдирувчи ҳаммамизнинг ҳулосаси яқин эди: қайта қуришдан бошқа йўл йўқ. Қайта қуришдан деб кечини, ҳатто уни кечиктириш жамиятимизнинг ички тараққиёти учун ҳам, Совет давлатининг, умуман социализмнинг халқаро мавқени учун ҳам жуда таҳликали оқибатларга олиб бориши мумкин эди. Оқиб-оқиб қуришни турган шу ҳақиқат рўй-рост, ошқора, рақамлар ва фактлар билан айтилди.

Орадан уч йил ўтди. Шу йилларда қўп воқеалар рўй берди. Қайта қуриш концепцияси, стратегияси ва тактикаси ишлаб чиқилди. Унинг: демократия кўпроқ бўлсин, социализм кўпроқ бўлсин, деган революцион принциплари аниқ белгилаб берилди. Ҳозир қайта қуриш социал практикадир.

Фикрлаш ва ҳаракат тарзидида қайта қуриш омманинг онгидан тобора мустаҳкам ўрин олмақда, турмушга тобора чуқур кириб бориб, ижтимоий онг ва амалий иш характерини белгиламоқда.

Ўтган уч йил мобайнида биз анча ўзгардик. Бошимизни кўтардик, қадимизнинг рустадик, фактлар бетига тикилиб қараб, дардимизни баралла айттиқми, ўн йилдан давомиди тўпланиб қолган муаммоларни ҳал этиш усулларини биргаликда излашми. Демократиялашга қатъий бўрилмай туриб, бир қанча социал ва иқтисодий вазифаларни ҳал этишда сезила бошлаган реал силжншларга эриша олмаган бўлур эдик.

Биз ҳаммамиз кенгайиб бораётган демократия, ошқоралик шартинда яшашни ўрганаётимиз, катта мактаб сабогини олаётимиз. Бу мактаб сабоги жўн эмас. Фикр ва ҳаракатлардаги эскиликдан ҳалос бўлиш биз йўлагандан кўра қийинроқ бўлиб чиқди. Бироқ орқага қайтилмаслиги муқарраллигини аниқлаш бизни ҳозир бирлаштириб турган асосий омилдир. Бундай қайтишни ҳалокатли экани равшан.

Биз социализмнинг ленинча моҳиятини қандай қилиб тизорқ қайта тиклаб оламиз, уни қалашиб ётган иллатлар ва бузишлардан қандай тозалай оламиз, жамиятини қисиб қўйган ва социализм имкониятларини тўла-тўқис рўбга қайтаришга йўл бермаган тўғоналардан қандай ҳалос бўла оламиз? Мунозаралар қатнашчиларининг диққат-эътибори пировард натижада аини шу муаммага жалб этилган, баъзан бу ҳусуда қарама-қарши ёндашувлар намойён бўлмоқда.

Ҳозир, биз қайта қуришнинг иккинчи бошқичига қадам қўйган пайтда илгари жаваб берилгандек тўғналардан қандай ҳалос бўла оламиз? Мунозаралар қатнашчиларининг диққат-эътибори пировард натижада аини шу муаммага жалб этилган, баъзан бу ҳусуда қарама-қарши ёндашувлар намойён бўлмоқда.

Ҳозир, биз қайта қуришнинг иккинчи бошқичига қадам қўйган пайтда илгари жаваб берилгандек тўғналардан қандай ҳалос бўла оламиз? Мунозаралар қатнашчиларининг диққат-эътибори пировард натижада аини шу муаммага жалб этилган, баъзан бу ҳусуда қарама-қарши ёндашувлар намойён бўлмоқда.

Ҳозир, биз қайта қуришнинг иккинчи бошқичига қадам қўйган пайтда илгари жаваб берилгандек тўғналардан қандай ҳалос бўла оламиз? Мунозаралар қатнашчиларининг диққат-эътибори пировард натижада аини шу муаммага жалб этилган, баъзан бу ҳусуда қарама-қарши ёндашувлар намойён бўлмоқда.

уни тўхтатиб қўйиш хоҳяши. «Идеалларга хиёнат қилмоқдалар!», «Принциплардан воз кечмоқдалар!», «Тиргакларни қўпроқмоқдалар!» деган олдатгани дод-фарёдлар билан ўзини билдириб турибди.

Назаримизда, бу ижтимоий-психологик характердаги воқеаларга эмас, бундай позициянинг илдириши бошқарувини буйруқбозлик-маъмуриятчилик ва бюрократик усулларига бориб тақалади. Бу — ўша даврнинг маънавий асоси билан ҳам, шунингдек бепарада қўруқ амалиётчилик манфаатлари ва мулоҳазалари билан, ҳоқ моддий, ҳоқ социал ёки маънавий соҳаларда бўлсин. Ўз имтиёзларини ҳар қандай йўл билан ҳимоя қилиб қоллиш мудооси билан ҳам боғланган.

Ҳа билан манфаат ўзаро боғлиқ категориялар эканлиги марксизмнинг алифбесидир. Ҳар қандай манфаат қандайдир гоғларда ифодланади. Ҳар қандай гоғлар ортда сўзсиз у ёки бу манфаат туради. Қайта қуришга консерватив қаршилик — ўтмишдан сарқит бўлиб қолган одатлар, фикрлаш ва ҳаракат қўнқимчалари юкидир; у бошқалар ҳисобига яшашга одатланиб қолган ва шу одатни тарк этишни хоҳламайдиган кимсаларнинг ашаддий худбинчилик манфаатларидир. Қайта қуриш объектив равишда аини мана шу манфаатларга қарши қарилган. Чунки ҳар қандай революция қаби қайта қуриш ҳам бирон-бир нарсани ёқлаб чиқиб билангина чекланмасдан, бирон-бир нарсасига қарши ҳам чиқади. Бунинг яхшироқ, покроқ, айтаётган ашамимизга, тезроқ олға боришимизга, янги йўлдаги муқаррар ҳаётлар ва янгилашлардан осонроқ кутулишимизга ҳалақит бераётган ҳамма насаларга қарши чиқади.

Мана шу мураккаб вазиятда қайси бири ҳақиқий мунозара эканини, қай ўринда ҳақиқий муаммолардан чина, ҳам ташвишланиш борлигини, энг яхши жаваблар ва ечимларнинг қидириш нималигини аниқ фарқ қилиш керак. Қай ўринда демократиялаш ва ошқораликни демократия билан ошқораликнинг ўзига қарши, қайта қуришга қарши бўриб юбориш мудоосаси қўзланаётганини фарқ қилиш керак.

Айрим кишиларнинг миясида бесаранжомлик, саросималик бошланди. Демократиялашнинг авж олдириш, раҳбарлик ва бошқарувини маъмуриятчилик — буйруқбозлик усулларидан воз кечини, ошқораликни кенгайтириш, турли-туман таққиллар ва чеклашларни олиб ташлаш: биз ўзимиз социализм тиргакларига путур етказма-ялмизми, марксизм-ленинизм принципларини ревизия қилма-ялмизми? — деган хавфсизларнинг келтириб чиқарди.

Баъзи кишилар: «Биз товар-пул муносабатларига асосланган майда буржуача социализм томон боралимиз. Бунинг жамиятимизга ким тикиштиратди? Меншевиклар, ча идеалистлар тиқштиришмоқда. Биз учун ва умуман ўз ёндағи тинчлик учун асосий хавф-хатар мана шундан иборат. Бу XX асрнинг офати, бу офатга қарши курашиш учун В. И. Ленин қанчадан-қанча куч сарфлаган эди», — деб даъво қилмоқдалар.

— Қайқинчи чайқалтирмайт! — деб қўчқитиришмоқдалар. — Социализмнинг ағдариб, бузиб юборасанлар. Тўхтатиш, ҳатто бутунлай орқага қайтишни ҳам тўғридан-тўғри таққил қилаётганлар ҳам бор.

Шу йил 13 март кунин «Советская Россия» газетасида босилган «Принциплардан воз кеча олмаймиз» деган катта мақола мана шундай қайфиятларнинг акс-садои бўлди.

«Редакцияга хат» тарзида берилган бу мақола газет-хонларнинг эътиборини тортиди. Унда қўшмалли илож йўқ бўлган фикрлар ҳам бор. Баъзи салбий ҳодисалардан газаб билан ифодаланган ташвиш ҳам бор. Газетхонга тасвир қилинган эътиросли фикрлар ҳам бор.

Бироқ ҳар ҳолда бошқа нарсаси у нима мақсадда ёзилганлиги, қандай қарорларни таққил қилаётганини, бу қарорларнинг умумий руҳи ва услуби муҳимроқдир. Аини шу нуқтадан назардан қараганда, мақола позицияларининг қайта қуриш асосий йўналишларига мутлақо қовушмаслиги, қарама-қаршилик ошқор бўлиб қолди.

Олдиндан айтиб қўйилик: ҳар қандай муаллиф ўз нуқта-назарини ҳимоя қилишга ҳақли. Ҳозир жамиятимизда ошқоралик туфайли, қайта қуриш туфай-

ли аини шундай ёндашув қарор топтоқда. Мабутов орқанининг иши у ёки бу позицияни газетхонлар ҳукимати ҳавола қилишдан, унга ўз муносабатини белгилашдан иборат. Мақоланинг тепасига берилган рубрика кўтарилган масалаларнинг муҳияти ҳусусида дарҳол бўлмас ҳам лоқал бироз вақт ўтгандан кейин мунозара бошланади, деб тахмин қилиш имконини беради. Ҳиндий масалалар кўтарилганлиги ва кўтарилганда ҳам қайта қуришга қарши кучларнинг гоғийи платформаси, манифести дегбига аташ мумкин бўлган тарзда қуришларининг учун ҳам шундай қилиш зарур эди. Кўп қилиш: бу мақола эълон қилинганни, бу иш рўбга қайтирилган усулни қандай тушуномқо керак? Бу нарсаси, илгари ҳам бўлганидек, сийқа йўлга қайтишга қилинган сигнал эмасмикин? — деб савол бераётганликларни тасдиқий ҳол эмас.

Авалло, муаллиф хоҳлаганими ёки йўқми эканидан қатъи назар, мақола совет кишиларининг бир неча каторгориалини бир-бирига сунавий равишда қарама-қарши қўйишга қаратилган. Бу эса фикрлар нақадар хилма-хил бўлмасин, бунёдкорлик куч-ғайратларининг бирлиги ҳар қачонгидан ҳам зарур бўлган бир пайтда, бундай бирлик қайта қуришнинг энг боришга эътиёки, жамият нормал яшашни, ишлаш, ижобий тарзда янгилашнинг зарур шарти бўлиб турган аини бир пайтда қилинган.

Аини мафкуравий муҳолифларимиз социализм моҳиятини эскича тафаккур билан, авторитар методлар билан, социализм принципларидан чеккинш билан бир хил қилиб қўйишга умид боғлашмоқда-ку, ахир. Бунда ҳам «социализм ҳусусида кўз ёш тўнаётган» хонанинг йўналишларини позицияларини унинг чет эллардаги муҳолифлари позицияларига тутатиб кетаётганлиги нахотки равшан бўлмасин? Биз социализм қадриятлари, идеаллари ва принципларидан бюрократизм зангини олиб ташлаб, уни барча ғайри инсоний иллатлардан тозалаш, шу тариха энг яхши бунёдкор кучларини социализм йўлидаги қайфиятларимиз ва идеалларимиз йўлидаги қураш учун ҳол этайимизми, ахир? Тафаккурнинг қолқоқлиги, доғматизмга қарши кураш мана шу идеаллар учун, уларнинг бузилишига қарши, аини нақдга эса идеологик тутатувчиликка ва нигилизмга қарши ҳам кураш эмасми, ахир? Аини сўйиқ, қоғоз бош, шўба-ғумон нима-лигини билмайдиган, асаб системаси нукул битта принцип: 8 ҳамма нарсаси уйғун, ахир, энг ҳамма нарсаси паронанда ва ёмон деган принцип асосида ҳаракат қилишга ўрганиб қолган доғматик саросима ва вавасига тушиб қолади. «Энциклопедия, кескинлиги» бардош беришга қодир бўлмаган аини у олдатган моддий ва маънавий ҳузуур-ҳаловатидан маҳрум бўлиб, ҳаммадан олдин ўта нигилистга айланиб қолади.

Мақолада ишга илмий ёндашувини белгилаб берувчи асосий нарсаси: тарихий жараёндар моҳиятини аниқлаш, объектив ҳолини субъектив ҳолдан, зарур нарсани тасо-дифий ҳоллардан, ҳақиқатдан социализм ишига хизмат қил-ладиган нарсани ўз кўзимиз ўнгидан ҳам, бутун дунё кўзи ўнгидан ҳам социализмга зарар етказган нарсалардан аж-ратилиш илтилош йўқ. Мақолада асосан тарихни чинакам илмий тушунишга мутлақо зид равишда фаталистларча тушуниш, тарихда рўй бер-ган ҳамма воқеаларни тари-хий зарурат номин билан оқ-лаш устун туради. Кураш қурбонсиз бўлмас қабилдаги позиция ҳақиқий илм-фанта ҳам, социалистик ахлоққа ҳам хилофдир.

Мақоланинг деярли ярми бизнинг қадимки ва яқин ўтмишдаги тарихимизни ба-ноиси ҳам мана шунда. Аммо партиянинг XX, XXII съездларидан, КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг «Ок-тябрь ва қайта қуриш: рево-люция давом этмоқда» ма-взундаги доқладидида принци-пал баҳолаб берилган. Биз тарихий ҳақиқат позиция-рида қилиш билан бирга Сталинининг социализм учун, ғалабаларни ҳимоя қилиш йўлидаги курашга қўшган шай-шубҳасиз ҳиссасини кимсалар йўл қўйган қўпол сиёсий ҳаётларни, ўзбошим-чилигини ҳам қўришимиз ке-рак. Ана шу ҳаётлар ва ўз-бошимчилик халқимизга жуда қимматга тушиб ва улар жамиятимизни турмуш учун оғир оқибатлар келтирди. Сталин беодиликларини бил-маган эди, деган овозлар ўқити-ўқити ошқилиб туриб-ди. Вилишн у ёқда турсин, балки шу беодиликларини ушатириб уларга раҳбарлик қилиб турган. Энциклопедия эмас, беодил аини ким гапирётган-лиги ва баҳслашаётганлиги тўғрисидаги масала диққат марказига қўйилмоқда.

Мунозараларда синфий ёндашув керак, албатта. Аммо биз социализмга ёт гоғларга эса бўлган кишилар билан иш олиб боришга мажбур бўлган ҳолларда ҳам синфий ёндашув «селекцун»ни ен-гиллаштирувчи «тамга» эмас, балки илмий таҳлил воситасидир. Мақолада «Ок-тябрь революциясини ағдариб ташлаган синфларнинг авло-дорчиёқлиги» шунингдек «Дан ва Мартовнинг, Россия соци-ал-демократизми шажараси-дан бошқа кимсаларнинг маънавий ворислари, Троц-кий ёки Ягода маънавий на-

воб берган ҳозирги пайтда нима учун унга барибир та-кор-такдор қайтишга тўғри келмоқда? Бунинг икки саба-би бор, деб ўйлайми. Аввалло шунинг учунки, келажакка олиб борадиган йўлни яхши-роқ, тўлиқроқ тасаввур этишни истайми.

Биз ҳақиқатни сохта ва қув ҳақиқатлардан тозалаш, унинг ҳуқуқини қайта тик-лашимиз. КПСС XXVII съездида берилган ҳақиқат сабогини ўқиб олаётимиз. Сох-та ва қув ҳақиқатлар ижтимоий лойқадилдан иборат боши берк қўчаларга олиб кирган эди. Аммо ҳақиқат кўп жиҳатдан аччиқ бўлиб чиқди. Мана энди олдатган ташқари вазиятигина на рў-қач қилиб ётмишнинг, сиёсий издан чиқилар ва социализм олдиндаги жиноятларини оқлашга уриниб қўйилмоқда.

Энди биз кўп миглаб ком-мунистлар ва партиячилар, ҳўжалик ҳодимлари ва ҳар-бий кадрлар, олимлар ва ма-даният ароборлари оммавий репрессия қилинганликларини биламиз... Бу ҳақиқат бўлиб, ундан ҳеч қайсига қўп кутулиб бўлмайди. Партия бунинг тўппа-тўғри айтиди. Кўпгина айбон аллақачон беқор қилинди, минг-миглаб беғунох жаборланган киши-лар батамом оқланди. Адо-латни қайта тиклаш жараёни ҳозир ҳам давом эт-моқда. Маълумки, Марказий Комитет Сиёсий бюросининг комиссияси иш олиб бор-моқда, бу комиссия ана шу масалаларга тааллуқли факт ва ҳужжатларни атрофича ўрганоқда.

Тарихимизнинг ноҳуси ма-саладарини тилга олмагани ҳақиқатини назар-писанд қил-маслик, беодиллик ва ўзбо-шимчилигининг беғунох қур-бонини бўлган кишилар хотира-сига ҳурматсизлик билан му-носабатда бўлиш демакдир. Ҳақиқат битта. Батамом равшанлик, аниқлик ва из-чилик, келажак сари маъ-навий мўлжал керак.

Ҳозир ўтказилаётган қўп-дан-қўп мунозараларда И. В. Сталинининг мамлакатимиз тарихидаги роли масаласи ўткир қилиб қўйилмоқда. «Советская Россия» газе-тидаги мақола ҳам бунинг чет-лаб ўтмаган. Мақола КПСС Марказий Комитетининг шахсга сиғиниш ва унинг оқибатларини баргараф этиш тўғрисидаги қарорини (1956 йил) қўлаб-қувватлашнинг, партиянинг кейинги ҳужжат-ларида Сталинининг феолия-тига берилган баҳоларни бе-мақуллашнинг бидириб, амалда эса уларни рад этиш-га, социализмни маънавий принциплардан ажратишга уринади.

Муаллиф ўз концепцияси манфаатини қўлаб, мадад учун Черчилга мурожаат қи-лади. Шунинг қайд этиб ўтай-лики, у Сталинга келтирган махфий асдо Черчилга мансуб эмас. Таниқли инглиз троц-кистларидан И. Дойчер шунга ўхшаб бир нарсани айтган эди. Лекин ҳар ҳол-да шундай савол бериш қў-нуниятми: партияимиз билан давлатимизнинг раҳбарлари-га, таниқли ароборларига ба-хо беришда суринтирмай-нетмай буржуа манбаалари-га мурожаат этиш беодил-микан? Аиниқса аллақачон партиянинг ўзи аниқ бидир-ган позиция, ҳозирги конкрет воқеада эса В. И. Ленининг баҳоси мавжуд бўлгандан кейин бунинг ҳолати бор-миди?

Сталинининг шахси ниҳоя-та энциклопедия. Шиддатли баҳслар бўлаётганлигининг боиси ҳам мана шунда. Аммо партиянинг XX, XXII съездларидан, КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг «Ок-тябрь ва қайта қуриш: рево-люция давом этмоқда» ма-взундаги доқладидида принци-пал баҳолаб берилган. Биз тарихий ҳақиқат позиция-рида қилиш билан бирга Сталинининг социализм учун, ғалабаларни ҳимоя қилиш йўлидаги курашга қўшган шай-шубҳасиз ҳиссасини кимсалар йўл қўйган қўпол сиёсий ҳаётларни, ўзбошим-чилигини ҳам қўришимиз ке-рак. Ана шу ҳаётлар ва ўз-бошимчилик халқимизга жуда қимматга тушиб ва улар жамиятимизни турмуш учун оғир оқибатлар келтирди. Сталин беодиликларини бил-маган эди, деган овозлар ўқити-ўқити ошқилиб туриб-ди. Вилишн у ёқда турсин, балки шу беодиликларини ушатириб уларга раҳбарлик қилиб турган. Энциклопедия эмас, беодил аини ким гапирётган-лиги ва баҳслашаётганлиги тўғрисидаги масала диққат марказига қўйилмоқда.

Мунозараларда синфий ёндашув керак, албатта. Аммо биз социализмга ёт гоғларга эса бўлган кишилар билан иш олиб боришга мажбур бўлган ҳолларда ҳам синфий ёндашув «селекцун»ни ен-гиллаштирувчи «тамга» эмас, балки илмий таҳлил воситасидир. Мақолада «Ок-тябрь революциясини ағдариб ташлаган синфларнинг авло-дорчиёқлиги» шунингдек «Дан ва Мартовнинг, Россия соци-ал-демократизми шажараси-дан бошқа кимсаларнинг маънавий ворислари, Троц-кий ёки Ягода маънавий на-

воб берган ҳозирги пайтда нима учун унга барибир та-кор-такдор қайтишга тўғри келмоқда? Бунинг икки саба-би бор, деб ўйлайми. Аввалло шунинг учунки, келажакка олиб борадиган йўлни яхши-роқ, тўлиқроқ тасаввур этишни истайми.

Биз ҳақиқатни сохта ва қув ҳақиқатлардан тозалаш, унинг ҳуқуқини қайта тик-лашимиз. КПСС XXVII съездида берилган ҳақиқат сабогини ўқиб олаётимиз. Сох-та ва қув ҳақиқатлар ижтимоий лойқадилдан иборат боши берк қўчаларга олиб кирган эди. Аммо ҳақиқат кўп жиҳатдан аччиқ бўлиб чиқди. Мана энди олдатган ташқари вазиятигина на рў-қач қилиб ётмишнинг, сиёсий издан чиқилар ва социализм олдиндаги жиноятларини оқлашга уриниб қўйилмоқда.

Энди биз кўп миглаб ком-мунистлар ва партиячилар, ҳўжалик ҳодимлари ва ҳар-бий кадрлар, олимлар ва ма-даният ароборлари оммавий репрессия қилинганликларини биламиз... Бу ҳақиқат бўлиб, ундан ҳеч қайсига қўп кутулиб бўлмайди. Партия бунинг тўппа-тўғри айтиди. Кўпгина айбон аллақачон беқор қилинди, минг-миглаб беғунох жаборланган киши-лар батамом оқланди. Адо-латни қайта тиклаш жараёни ҳозир ҳам давом эт-моқда. Маълумки, Марказий Комитет Сиёсий бюросининг комиссияси иш олиб бор-моқда, бу комиссия ана шу масалаларга тааллуқли факт ва ҳужжатларни атрофича ўрганоқда.

Тарихимизнинг ноҳуси ма-саладарини тилга олмагани ҳақиқатини назар-писанд қил-маслик, беодиллик ва ўзбо-шимчилигининг беғунох қур-бонини бўлган кишилар хотира-сига ҳурматсизлик билан му-носабатда бўлиш демакдир. Ҳақиқат битта. Батамом равшанлик, аниқлик ва из-чилик, келажак сари маъ-навий мўлжал керак.

Ҳозир ўтказилаётган қўп-дан-қўп мунозараларда И. В. Сталинининг мамлакатимиз тарихидаги роли масаласи ўткир қилиб қўйилмоқда. «Советская Россия» газе-тидаги мақола ҳам бунинг чет-лаб ўтмаган. Мақола КПСС Марказий Комитетининг шахсга сиғиниш ва унинг оқибатларини баргараф этиш тўғрисидаги қарорини (1956 йил) қўлаб-қувватлашнинг, партиянинг кейинги ҳужжат-ларида Сталинининг феолия-тига берилган баҳоларни бе-мақуллашнинг бидириб, амалда эса уларни рад этиш-га, социализмни маънавий принциплардан ажратишга уринади.

дошларнинг, социализм ран-житган нәлмалар, босмачи-лар ва қулоқларнинг авлод-лари яшаб қорчиёқли дей-лади. Мақола антисоциали-стик қайфиятларнинг илди-зларини оқ бўлмаса генлардан излашга таяйрди. Бу пози-ция Сталинининг социализм қурилиш жараёнида синфий кураш кескинлашиб боради, деган маълум йўл-йўриқ билан ҳаммоҳанг эмасми? Мана шу йўл-йўриқ фожиали воқеаларни келтириб чиқар-ган эди.

Мақолада ёшларимизнинг бир қисми ўртасида ниги-лизм маълум даражада ёйилганлигиндан ташвиш бил-дирилади. Бу нарсаси ташвиш-ланиш учун сабаб бўлиши керакми? Ҳа, лекин шунинг ҳам қўриш керакки, ёшлар онгидидаги ҳозирги «қингай-ишлар» шундай хасталик-нинг белгиларини, у энди-гина юзага келгани йўқ. Унинг илдирилари ўтмишга бориб тақалади. Бу ёшларимизни неча ўн йиллар мобайни-да маънавий жиҳатдан қай-тариб қўйилганлиги, мин-барлардан туриб эълон қи-линган гаплар билан қу-далик турмушда соқиди бўл-ган воқеалар ўртасидида та-фовут оқибатидир.

Қайта қуришнинг энг яхши устоз турмуш бўлиб, биз унга доимо қулоқ солишимиз керак, турмуш эса диалек-тикага асосланади. Биз Эн-гельсининг диалектикага учун узиб-кесил ва абадий белги-лаб қўйилган, сўзсиз, муқад-дас ҳеч нарсаси мавжуд эмас, деган сўзларини қамшига ё-да тугасиб бўлур эди. Аини мана шу муттасил ҳаракат, табиат ва жамиятнинг ҳам-дан тафаккуримизнинг доимий янгилашни бориши янгича фикрлашнинг илк, биринчи, ниҳоятда туб принциплари.

В. И. Ленин тарихнинг жу-да мураккаб, энг мушкул, бурлиш паллаларида марксизмнинг жонли қабли бўли-ши диалектикага қайта-қайта мурожаат қилар, тари-хий воқеаларни ўзи тушуниб олиш учунгина эмас, шу бил-ан бирга партияни, халқ-оммасини шундай тушушча билан қуроллантириш учун ҳам мурожаат қилар эди. Қайта қуриш ҳам аини шун-дай фикр билан турмушта сиғиди.

Қайта қуриш тобора қу-чайиб бормоқда. Бунинг қўр-маслик мумкин эмас. Жамия-тдаги муҳитнинг ўзи, одам-ларнинг қайфияти ўзигача бў-либ қолди. Умуман ишчи-лар, колхозчилар, зиеблар қайта қуриш иши учун, мам-лакат учун, социализм учун масъулият ҳис этиб ҳара-кат қилмоқдалар. Бинобарин фикрлар ҳаракатидан, соци-алистик демократия потенциал-ининг рўбга чиқарилиши-нинг ахши йўлларини излашаёт-ганлигиндан қўчмаслик ке-рак. Бутуниттифоқ XIX пар-тия конференциясида таъбир-гарлик қўйилган ҳозирги даврда бу аиниқса зарурдир.

Шу пайтгача нимагарини қилишга улгурдик? Партия-нинг йўли, КПСС XXVII съездининг, Марказий Ко-митет пленумларининг қар-орлари қандай бажаришмоқ-да? Одамларнинг турмушда қандай ижобий ўзгаришлар рўй бермоқда? — деган са-волларга қайтайлик.

Биз энг зарур, энг муҳим муаммоларини — уй-йўл, озиқ-овқат, аҳолини моллар ва хизматлар билан таъмин-лаш муаммоларини ҳал этишга чинакамгина кириш-дик. Социал соҳани мадал ривожлантириш сари бури-лиш бошланди. Маоририни, соғлиқни сақлашни қайта қуриш юзасидан аниқ-рав-шан қарорлар қабул қилин-ди. Кенг миқёсда ўзгариш-ларни амалга оширишдаги асосий востоситамиз — туб иқ-тисодий ислохот турмушга сингиб бормоқда. «Бу ўт-ган уч йилнинг асосий сиё-сий якунидир», — деди М. С. Горбачев колхозчилар-нинг турткини Бутуниттифоқ съездида.

Жамиятнинг маънавий тур-мушда зиебларнинг, барча меҳнатқашларнинг овози кудратли ва кучли илғай бошлади. Бу қайта қу-ришнинг қўлга қиритилиш дастлабки ғалабаларидан би-ридир. Фикр ва сўз эркинли-ги бўлмас, мулоҳазалар-нинг ошқора ва кенг тўқна-шув бўлмас, турмушга та-ниқий назар билан қаралма-са, демократизм бўламайди.

Зиебларимиз жамоатчи-лик оғинини чуқур, туб ўз-гаришлар зарурлигини ту-шунишга таяйрлаш учун кўп иш қилдилар. Уларнинг ўзи бўлган ҳолларда ҳам синфий ёндашув «селекцун»ни ен-гиллаштирувчи «тамга» эмас, балки илмий таҳлил воситасидир. Мақолада «Ок-тябрь революциясини ағдариб ташлаган синфларнинг авло-дорчиёқлиги» шунингдек «Дан ва Мартовнинг, Россия соци-ал-демократизми шажараси-дан бошқа кимсаларнинг маънавий ворислари, Троц-кий ёки Ягода маънавий на-

са, энг кескин революцион
таймларда партияның му-
стахам йүли, унинг барқарор
қаётияти ҳам қаёбияти
омиядир» (34-том 488-
бет). Қайта куриш эса
хар бир коммунистнинг иши,
хар бир гражданинг вата-
парвардик бурчидир.

Равшанлик кўпроқ бўлсин.
Ташаббус кўпроқ бўлсин.
Маъсуллик кўпроқ бўлсин.
Қайта куришнинг марсица-
ленинча концепцияси, янги-
ча сийсий тафаккуринг бу-
тун теранлигини тезроқ эгал-
лаб олайлик. Биз энг инсо-
ний, энг одилона жамият —
социалистик жамиятнинг ле-
нинча тажрибасини қайта
тиклашимиз мумкин ва шар-
тлар. Биз қайта куришнинг:
ошкоралик кўпроқ бўлсин,
демократия кўпроқ бўлсин,
социализм кўпроқ бўлсин, де-
ган революцион принципла-
рига қатъий билан ва оғиш-
май амал қилаверамиз.

(«ПРАВДА» газетасининг
6 апрелдаги редакцион ма-
қоли).

мумкин. Ҳозирнинг ўзидاءқ дастлабки буюртмалар бажарилиди.

●

ВИЛЬНЮС. Ронкишис район агросаноат бишлашмаси усталари озуқа тайёрлаш техникаси учун ахтирқ қисмлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйишди. Йирик ремонт устахонаси цехи муддатидан ялғари лойиҳадаги қувватга эришиди. Сўнгги йилларда ахтирқ қисмлар етишмаслиғи сабабли урим-йигим пайтида қўлғина техника ишла- тилмай ётарди. Натижада пичан, бошқа озуқаларни тайёрлаш- да сероғарчиликка йўл қўйиларди. Энди аҳвол тудбан ўзгарди.

ТАСС.

УМИДНИ ОҚЛАРСАН, «ПАХТАКОР»!

БУГУН ТОШКЕНТДА БИРИНЧИ ЛИГА ЧЕМПИОНАТИ БАЙРОҒИ КЎТАРИЛАДИ

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ОБЛИГАЦИЯЛАРИНГИЗНИ ТЕКШИРИНГ

1982 йилги давлат ички ютуқли замини
50-ТИРАЖИНИНГ

РАСМИЙ ЖАДВАЛИ

БУ ТИРАЖ 1988 йил 30 мартда Владимир Шахрида ўтказилди.
Заъмининг ўттиз етти рақидидаги серия ва облигацияларнинг қуйидаги номерларига ютуқлар чиқди.

серия	облигация номерлари	ютуқ миқдори (сум бўлган)
200668	072*	2500
201083	1—100	100
201554	030*	1000
201588	086*	5000
202797	005*	1000
203204	075*	500
203655	061*	500
203702	004*	500
203717	060*	500
204359	004*	1000
204581	1—100	100
204619	088*	500
204960	019*	500
205194	069*	1000
205219	013*	500
205313	061*	1000
205384	013*	500
205523	1—100	100
205666	1—100	100
205731	1—100	100
205889	054*	500
205891	095*	500
206300	1—100	100
207796	088*	1000
208151	1—100	100
208274	1—100	250
209003	084*	1000
210113	080*	500
210451	1—100	250
210705	088*	1000
211125	065*	500
214271	1—100	250
214566	018*	500
214617	1—100	100
215441	008*	500
216686	049*	1000
217893	099*	500
218255	029*	1000
219805	099*	1000
219869	027*	1000
220622	1—100	100
221020	1—100	100
222993	1—100	500
223391	007*	2500
223650	094*	1000
223822	045*	500
225365	1—100	250
225721	097*	1000
226208	059*	500
226385	036*	1000
226406	100*	500
226478	1—100	100
226942	044*	500
227773	079*	1000
228103	1—100	100
229255	1—100	250
229278	040*	1000
229875	036*	2500
229916	074*	2500
230436	008*	2500
231129	1—100	100
231239	1—100	250
231361	1—100	250
232038	076*	2500
232222	030*	5000
234347	1—100	250
236576	010*	1000
236862	1—100	100
236940	1—100	250
236943	065*	1000
238336	059*	500
239204	043*	500
239689	062*	500
241334	067*	500
241481	037*	1000
242914	086*	2500
243374	087*	1000
243481	1—100	250
243570	1—100	100
245133	025*	500
246721	1—100	100
246870	036*	500
247092	085*	1000
247096	088*	1000
247200	029*	1000
248338	036*	1000
248724	1—100	250
248785	007*	1000
249017	1—100	100
250617	031*	1000
251014	031*	500
251055	077*	500
252703	035*	500
253231	092*	500
253611	076*	1000
254102	1—100	100
255095	085*	500
256178	1—100	100
257562	047*	1000
257819	1—100	250
258081	092*	2500
258809	097*	1000
259241	1—100	100
259541	097*	500
260106	1—100	250
260908	087*	2500
261527	1—100	250
261640	1—100	250
262022	1—100	100
262056	075*	1000
262247	071*	500
262533	061*	500
262921	095*	1000
264000	097*	500
264257	037*	1000
264322	061*	1000
264345	1—100	100
264693	073*	500
264975	099*	2500
265254	1—100	250
265413	1—100	100
265734	099*	500
265814	1—100	100
266945	045*	500
267585	041*	2500
267834	088*	1000
268003	1—100	100
268564	020*	1000
269031	1—100	100
269248	065*	500
269342	044*	1000
269744	1—100	100
270000	1—100	100
270427	022*	500
270800	074*	2500
270921	008*	1000
270939	1—100	100
271038	015*	1000
272157	068*	2500
272641	1—100	100
272659	016*	5000
273684	010*	2500
273758	091*	500
273779	087*	500
273862	1—100	100
274652	038*	500
276279	029*	2500
276378	042*	1000
276421	010*	1000
278282	048*	500
280179	1—100	100
280420	1—100	250
280520	077*	500
280996	1—100	250
281362	1—100	100
281644	1—100	250
282038	065*	1000
282274	009*	500
282897	029*	1000
283284	084*	1000
283981	1—100	100
284160	046*	2500
286157	100*	500
286414	028*	1000
286483	1—100	100
286669	011*	2500
286801	1—100	250
287276	011*	1000
287311	097*	1000
287412	1—100	100
287646	088*	1000
288339	002*	2500
288423	069*	1000
288538	1—100	100
289678	038*	1000
291375	095*	1000
291518	1—100	100
291610	096*	2500
292308	040*	1000
292360	1—100	100
292828	080*	1000
292867	1—100	100
293441	1—100	250
294038	1—100	100
294608	084*	500
294689	030*	2500
294764	1—100	250
295254	075*	500
295349	1—100	100
295544	1—100	250
296396	1—100	250
296422	099*	1000
296510	039*	1000
296568	012*	500
298013	001*	1000
298699	008*	500
298950	031*	500
299648	1—100	500
299863	1—100	250

Шу сериядаги облигацияларнинг қолган 99 номерига 100 сўмдан ютуқ чиқди.
Жадвалда 50 сўмлик облигацияларга чиққан ютуқлар кўрсатилган.

100 сўмлик облигацияларга бир хил миқдорда — 100, 250, 500 сўм ютуқ чиққан тақдирда ютуқ чиққан сериядаги облигацияларнинг барча номерларига, айнан 200, 500, 1000 сўм ютуқ тўланади. 100 сўмлик облигация номерларидан биринчи 500, 1000, 2500, 5000, 10000 сўм миқдорда ютуқ чиққанда унинг иккинчи номерига 100 сўм чиққан ва облигация бўлиб, 400, 1100, 2800, 5100, 10100 сўм тўланади, 25 сўм қийматидаги облигацияларга 50 сўмлик облигацияга чиққан ютуқнинг ярми тўланади.

Ютуқ пулгига ютуқ чиққан облигациянинг бевосита қиймати ҳам кирди.

Мақсуд жадвал расмий ҳужжат ҳисобланиб, СССР Жамғармалар банкнинг муассасалари ана шу ҳужжат асосида газетанинг навбатдаги сонини қандай кундан бошлаб ютуқларни белгиланган тартибда тўла бошлайди.

Ютуқлар тиражнинг ўтказиш комиссияси раиси — Владимир Шохридов ва халқ депутатлари Совети иккинчи комитети раисининг ўринбосари — Ю. А. ДМИТРИЙЕВ.
Комиссия масъул секретари — В. А. ПРИТКОВА.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

9 АПРЕЛДАН БОШЛАБ

ЛАТВИЯ ЦИРК КОЛЛЕКТИВИНИНГ

ГАСТРОЛЛАРИ

«РИГА СОВЕЛАРИ» ЦИРК ШОУСИ

РСФСРда хизмат кўрсатган артист

Анатоль КОРНИЛОВ раҳбарлигида

«ЖАҲОН БУЙЛАБ ҲИД ФИЛЛАРИДА»

АТТРАКЦИОНИ

ВА ИККИ БЎЛИМДАН ИБОРАТ РАНГ-БАРАНГ

КАТТА ПРОГРАММА

ТОМОШАЛАР — соат 19.30 да, шанба кунлари — соат 18, 19.00 да; акшанба кунлари — соат 12, 15, 18.00 да БОШЛАНАДИ.

бўйида СССР кубоги учун бўлиб ўтган футбол турнирида қатнашди. Футбол ишқибозлари улар қандай туганганлигини хабардорлар. Вильяноснинг «Жальгирис», Олматининг «Қайрат» командалари футболчиларимиз ҳужумига бардош бера олишмади. Энг қувончлиқ — СССР кубоги учун курашнинг давом эттириш ҳуқуқига эга бўлди. Ана шу учрашувлар биз тўғри йўлдан бораётганлигини, қобилиятли ёшларимиз маҳоратини, ошқориш учун ҳали кўп иш қилишимиз зарурлигини кўрсатди. Команда аъзолари буни чуқур ҳис этган ҳолда машқларга зўр бермоқдалар.

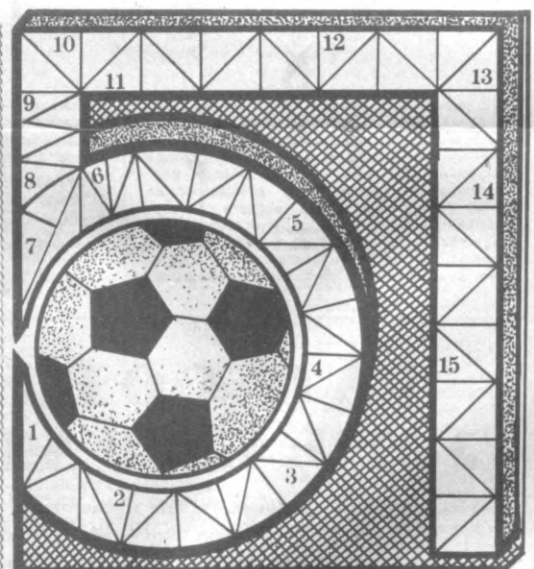
Кези келганда коллективда соғлом вазият қарор топганини, команда аъзолари ўзаро аҳил ва баҳамжиҳат эканлигини, ўз олдларига қўйилган вазифани амалга ошириш учун астойдил интилаётганлигини таъкидлаш зарур.

— Энди анъанавий савол: командада қандай ўзгаришлар бор?

— Футбол коллективларида ҳам ҳар йили ўзгаришлар бўлиб туриши табиий. Одатда кўра ҳар бир командада албатта икки-учтадан ўйинчи келиб, бир нечтаси тарқ етди. «Пахтакор» ҳам бундан ўзгаришлар бошқачароқ; «Бегонналар» кам. Асосан ўтган йилларда қандайдир сабаблар билан биздан бошқа коллективларга ўтиб кетган футболчилар яна ўзларининг қадрдон командаларидан ўйнаш истагини билдирдилар. Булар — марказий ҳимоячи Муштафо Билалов, ярим ҳимоячи Андрей Пятницкий, ҳужумчи Игорь Шкварин.

Муштафо бир неча йил олий лига вакили — Вокунинг «Нефтьчи» командасида ўйнади. Андрей Пятницкий ҳам бундан ўзгаришлар бошқачароқ; «Бегонналар» кам. Асосан ўтган йилларда қандайдир сабаблар билан биздан бошқа коллективларга ўтиб кетган футболчилар яна ўзларининг қадрдон командаларидан ўйнаш истагини билдирдилар. Булар — марказий ҳимоячи Муштафо Билалов, ярим ҳимоячи Андрей Пятницкий, ҳужумчи Игорь Шкварин.

Бу ерда сўнгги футболчи...

«ФУТБОЛ» ЧАЙНВОРДИ

1. СССР олимпиада командаси дарвозабон. 2. Иккинчи лига еттинчи зонасининг бир неча бор голбери. 3. Арманистондаги команда, биринчи лига аъзоси. 4. Футболчилар коллектив. 5. Солиқ пахтакорчи, ҳозир эса тренер. 6. Тожикистон командаларидан бири. 7. «Диепр» ҳужумчиси. 8. Хоразм области командаси. 9. Футбол ўйини пайтидаги ҳолат. 10. Футбол анжони. 11. «Спартак» (Москва) командаси ўйинчиси, терма команда аъзоси. 12. Мавсумнинг энг моҳир дарвозабон учун соврин таъсис этган марказий журнал. 13. Биринчи лига командаси. 14. Ватанимизнинг машҳур командаларидан бири. 15. «Пахтакор» ҳимоячиси.

Тузувчи: Ф. ОРИПОВ.

Редактор А. Ф. МУХТОРОВ.

(Шарқий Сибирь кинохроника студияси).
14.45 Янгиланар.
14.55 Тарқовий телефильмлар кундузги сеанси. «Фойдали фильм». 4-серия.
18.35 Янгиланар.
18.45 «Тадкири беглаб берган учрашу». Ҳужжатли фильм премьераси («Беларусьфильм»).
18.55 СССР халқ артисти Э. Бистрица.
20.15 Тунингиз хайри бўлсин, кичиктойлар!
20.30 П. И. Чайковский номи халқаро конкурс лауреатлари. РСФСРда хизмат кўрсатган артист Г. Соколов (фортепьяно).
21.30 «Время».
22.05 «Қайта қуриш прожектори».

22.15 Хоккей. СССР чемпионати. «Крилья Советов» — «Спартак». 2 ва 3-давлар.
23.45 Янгиланар.
● Уэб
16.15 Болалар учун фильм. «У ерда, олдид, даре ортда» (А. Довженко номи киностудия).
17.30 География. СССР экономикаси: ягона халқ ҳўжалиги комплекси.
18.00 Янгиланар.
18.15 «Исон болаликдан бошлади». Болалар мебеллари муаллими.
18.50 Бутуниттифок XIX партия конференцияси олдидан. «Қайта қуришнинг идеологик асоси».
19.20 «Фантодром-3». Мультфильм.
19.30 «Ахборот» (рус.).
19.45 «Улкамизни бог-роғларга айлантiramиз». Республика табиати муҳофазаси қилиш жаҳияти билан биргаликда тайёрланган кўрсату.

Баҳор ва футбол. Бу сўзларда раъсий ўхшашлик бор. Йилнинг энг гўзал фасли табиатни безайди, турфа гулларнинг ёқимли бўйини атрофга сочиб, дилларга олам-олам қувонч бағишлайди. Футболга ҳам шундай фазилат хос. У миллион-миллион ишқибозларни хурсанд этади. Уларнинг бўш вақтлари мароқли ўтишига ёрдам беради.
Бу йил ҳам баҳор ва футбол мавсуми бир вақтда одим ташлади. Мамлакат чемпионатининг олий лигаси коллективлари голлиб ўтган курашнинг сўлим кўламнинг илк кунларида бошладилар. Мана энди яшарли-яшнаш фаслининг ўртаси — апрель бошида биринчи лига командаларига навбат келди: улар олий лигага йўлланма олиш учун баҳс бошладилар.
Яна анъанавий мўсаооба. Ўзинг севган команда устозларин билан мулоқот. Бу сафарни сўхбатдошимиз яна «Пахтакор»нинг бош тренери, СССР спорт мастери Биродар Ҳасанович АБДУРАИМОВ. Фақат биринчи саволимиз ўзгачароқ: футболнинг шу кунлардаги ҳусусияти ҳақида.

Ўйинларидан қоникши ҳосил қилишнинг?

— Бу саволга ҳам «ҳа», ҳам «йўқ» деб жавоб бериш мумкин. Агар команданинг бурноғи йилларда қандай ўринларини олганини назарда тутсан, ўтган мавсумда ёмон ўйнамадик, дейиш керак. Масалан, 1986 йилда «Пахтакор» биринчи лигадаги мавсумини аранг сақлаб қолди, бу чемпионатнинг фақат охириг куниндаги учрашувдагина маълум бўлди. Ўтган йилда эса команданинг ҳатто учинчи ўринга кўтарилиши учун имконият юзага келди. Аммо мавсум ниҳоятда бир неча учрашуви ўз майдонимизда ўтказганимизга қарамадан ҳатто ўзинимиз ағаллаб турган туртинчи ўринни бой бериб қўйдик. Ил якунида бунинг сабабини кенг таҳлил қилдик. Биринчидан, команда составида пайдо бўлган қобилиятли ёшлар мавсум охирига келиб чарчаб қолдилар. Иккинчидан, асосий дарвозабонимиз, тажрибали Юрий Курбиконинг жароҳатлангани «ишнинг белига тепди», унинг ўрнини ағаллабган Фотех Ёқубов ўзига билдирилган ишончин оқламади. Ўз май-

донимизда бўлган бир неча учрашувни фақат бу дарвозабоннинг айби билан ютадиб қўйдик. Оқибатда командамиз еттинчи ўринга тушиб кетди.

— Команда чемпионатга қандай тайёргарлик кўрди? Шу ҳақда қисқача гапириб берсангиз.

— Мавсумга тараддудни ўтган йил охирида бошладик. Машқлар дастлаб ўз ба-

замиз. Ҳўрай спорт комплексида олиб борилди. Сўнг-ра Болгария сафарига бўли, у ерда бир неча ўртоқлик учрашувлари ўтказдик. Юртимизга қайтган, ўқув машқларини изчил давом эттириб, олий лиганинг бир неча коллективлари билан куч синашдик. Қора денгиз

билан биргаликда маҳоратимизни оширавдим. Унга ҳам умид қилса бўлади.

Ю. КУРБИКО, дарвоз